

Vlajka, která vlála
Rakouskem, Itálií, Francií a Německem
v roce 1937.

Slunci a obzoru

Vratislav Krainer

Deník z putování Evropou na kole v létě 1937

HOST

K vydání připravila Jana Počtová

60, 95, 110, 160 km. To je dmych 5 šilinků, jak povidle tedy,
to je 20, 35

Konečně jsme tedy hotovi: To bude tedy:

Rakousko 8 dní, 40 šilinků, 700 km.

Itálie ^{Paris} 14 dní, 200 lir ^{Reims} 950 km.

Francie 16 dní, 300 fr. 1250 km. Metz. Stuttgart.

Německo 4 dní, 8 mk, 550 km. Nevers. Strasbourg. Müriberg.

Celkem 42 dní, asi 1000 Kč, asi 3500 kilometrů. To by bylo.

Klaplo. 200 Kč si můžeme kačty vésti; jako zálohu na tu kánci, kdyby
se musela platit. Lyon. Innsbruck. Salzburg.

Ty mapy tedy vezmeš sebou. Tak také si můžeme vésti kápiňky,
a nějakou příměku italský. To taky vezmeš; ty, kářička?
Ja' bych ráve vzal příměku po Paříži. a fronzonskou příměku.
Arignon. Milano. Verona. Marseille. Caenoverg.

A kde budeme spát v Paříži, když se tam dostaneme? To
mi tedy dal adresu Múscé. Tady je to Palais du Temple
Rue des Cordelières. Platí se tam pny' 4 franky.

Österreich

se totiž opět do deště.

11. VII. 37.

Na svítání druhého dne jdu naproti do mlékárny, třebaže je neděle.
Tah or, chcete dnes pase detat 10 kilo za hodinu? 'Zadna'
odpoveď. Slafene volna, hned se městem je smacung' kofec.
Prostírka je velmi silný. Jedu opětku vradu, ale pal jdu na
špie. Myslim, ze se za mnou trochu schovaji. Ale chyba laubky.
Jsem opět daleko za mnou. Za námi mraky, v předu sluce.
Přesto, se jedu v drahých plátních pouštinách malého olešičku
k ubytku do hostody. Zůstávám s nimi, aby zase neřekli, ze
jsem jim utekl, ačkoliv nic nepiji. Konečně se vrátí vyjetí.
Chytáme se autu. Tri jede s kofce, zej předjídám. Chlapi se
dusi dál, dole jsem sám. Těsně se mnou sblafou. Pasouji to
ale až zase nahore na kofci kole se ohlívám. Zůstati i s autem
za. Myslim si se mne dohon' a jedu dale. Těknou valenou
se blížím k hranicím. Asi 5 km před, stávkou rezervou jenže
do frontech. Nebylo to ale vůbec třeba. Ani se nenafadlo se
podivati na kole.

22

Bolzano

Co to pořád je. Jako dráhy ve větu. Ale tak frontové?
 a vidět tu ani žádné dráhy nejsou!?! Prokletý vesmý svaz,
 jako vzdálený kůř pecku, a šum nesmírného setvačnicku. Stále
 a stále to smí. Ach, akády! Vesmý svaz třicet neometelých
 akád flmí krajim. Kilometry, a kilometry, sudy pít tomé
 jako slunce. Neriditelný, nepřestávající, posechniva vzduch!

Stále Němci, ještě pořád alpské vesničky, jehly kostelíků,
 křesťus schován v pětiúhelníku, sem tam lesby hrad.
 Širé nádobí vrabí potáhlé nuly přetáté vysokohřebenitím
 vedením, plnyté sady a vinicemi. Potkáváme horní dvo-
 kolý voz. canotern. Stále větší horko. Odpočívám se stím
 abak. Kev akád nedá spánek. Jestli si na tohle poskum?
 Inacně smaven a s velmi citlivou pádi k 6 hodině zem
 v trendu.

Zachůder
 polieru!

a prach se stáčí v zemi, kolem lesí pomník spící vojáka. Na vyhledání
jící ovitá. Kdo a proč se dočká rájů? A dny, La France 1914?

Vojáček v modrých kalhotkách a modrém kabátě, padá srazem kulí
práve když se vyjímá na vyšim, ve sbírce svých rukou prstů, kolem
bonné litvy, v jejím dny v ruce je nejsem tisíc alabam fahm
vítězství, věnuje padajícího poila. Štal jsem jako očarován
před tímto velikým obrazem, asi čtít boeing, nevímamý k pord
mávkem a jejich lobbim. A potom hrobka Napoleona.

Zlatý smyč přivítá pada na hrob jeho nejvěrnějších generálů,
modrý nepatný katafalk je stopen v tajemném nešťastném modru.

Vítěz nepokorná ráhada tajemné gestosti a genia největších

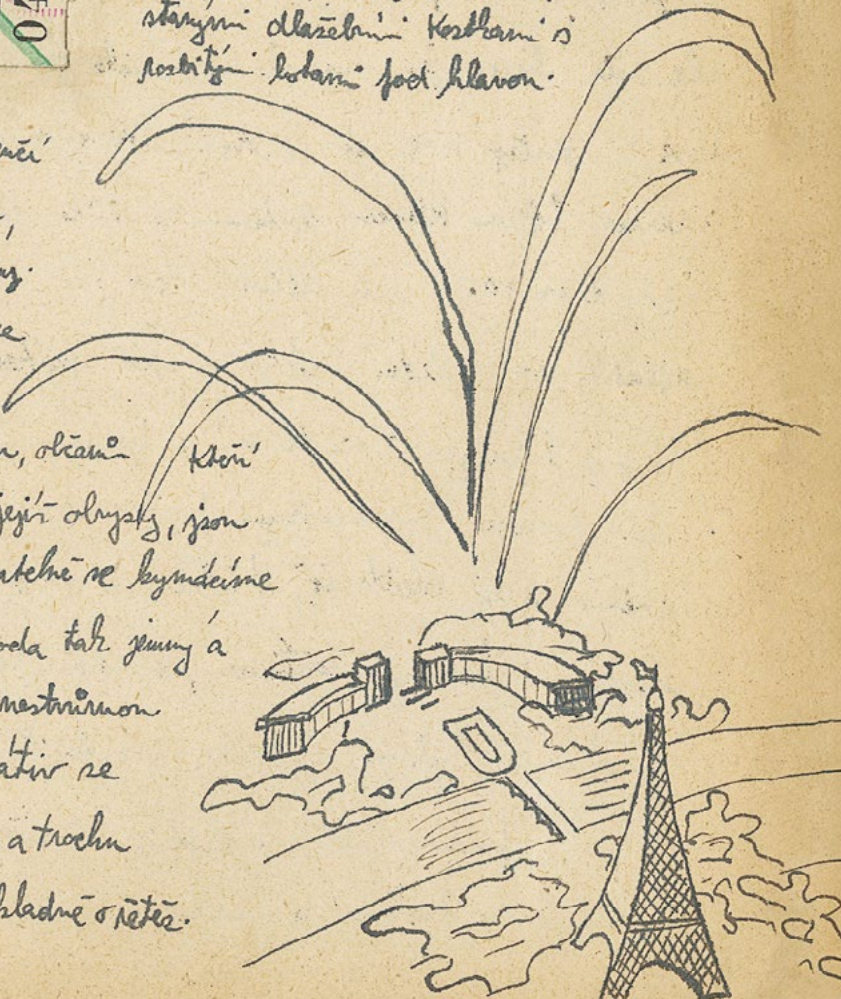
felcara nemocné Evropy, jejíž krv očně hvíří v horečce
napoleonových útek.

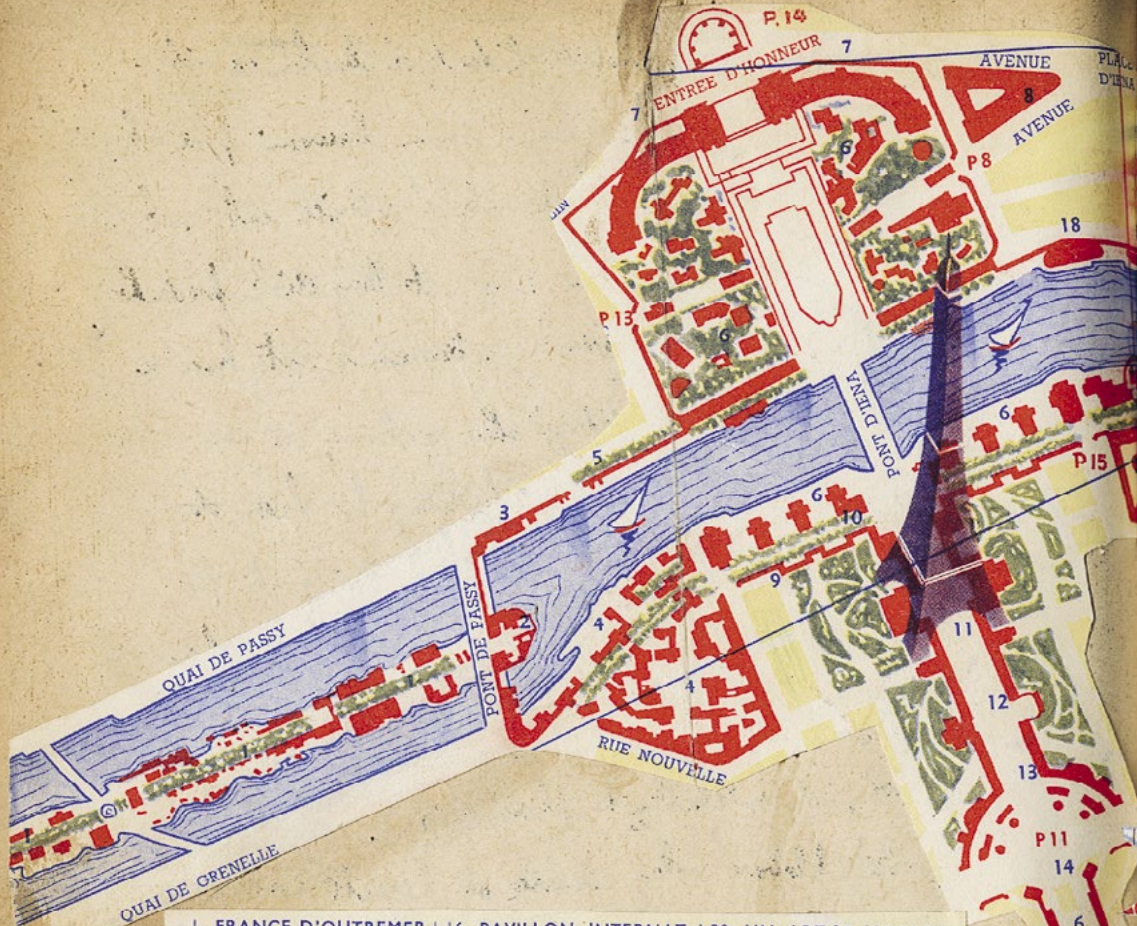

Obědvám smášenou teleci' novičku
na nábrží' Seiny, přemítají jak
jsem dříve blíže, tím chudlejší
dole, apické, fukbyti novinami, mezi
starymi dlezební' Korklan's
rozbitý' lodami' pod hlavou.

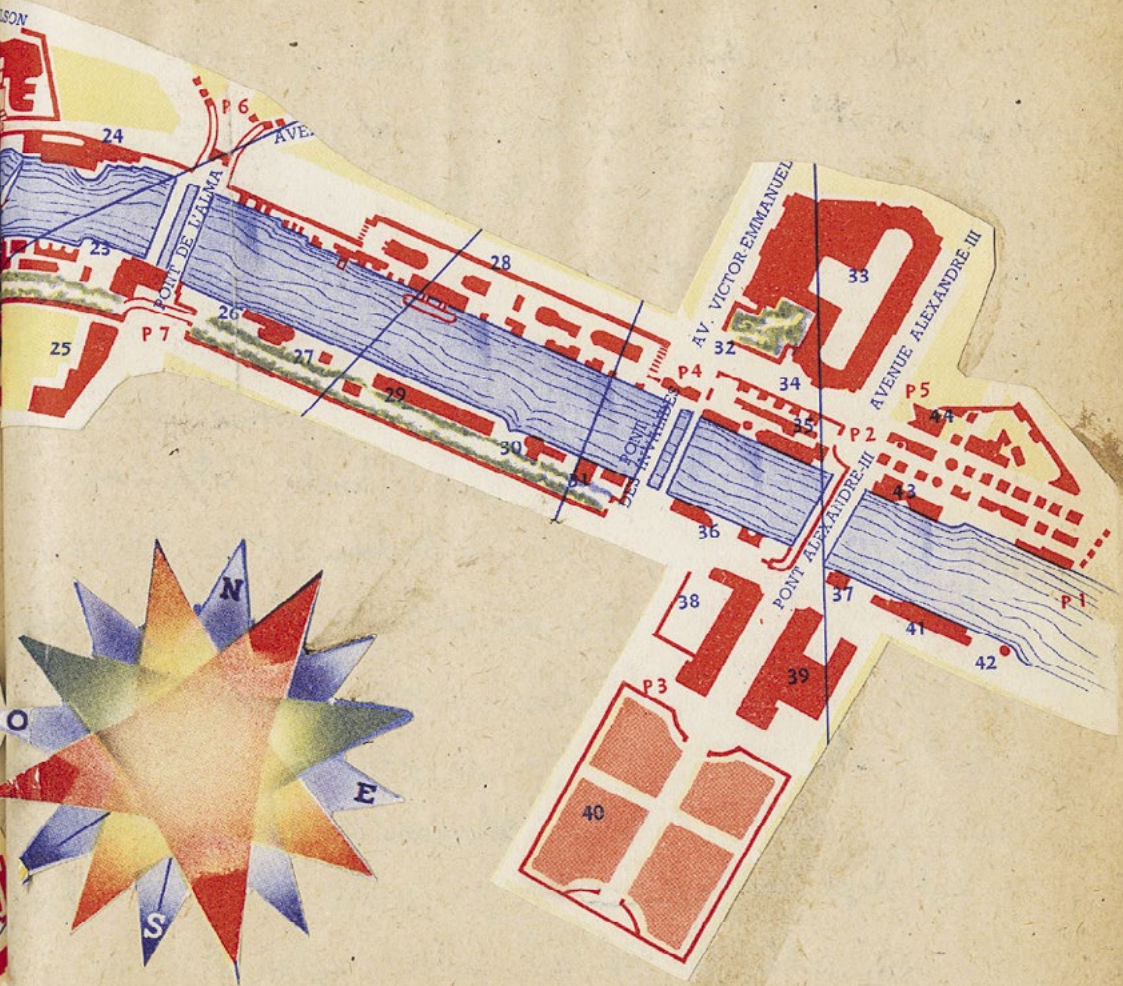
Je si ještě pohliám z venčí
kai's Justice, Notre Dame,
témě vichol' nádherná fraz.
katedral, a jdu přes Place
Bastila, kde si vystupí'
vichol' pamětičko obou, občan' Koni'
tu dobyjdu Bastily, její obrysy, jsou
témě na dlážděni'. Tmatek se bymdeime
tu, gemis svobody se opela tak jiny a
tu, zde témě odhazuje nastřimmon
ti' slych proforce! Vrativ se
Kamontiji zase Kolo, a trochu
ovistim, smasar se dikhladně o rětes.

1. FRANCE D'OUTREMER	16. PAVILLON INTERNAT.	30. UN. ARTIST. MODERN.
2. CORSE.	17. LUMIERE.	31. PAVILLON DU GAZ.
3. COMITE INT ^l DU BOIS.	18. HYGIENE.	32. JARDIN BOTANIQUE.
4. CENTRE REGIONAL.	19. YACHTING A VOILES.	33. GRAND PALAIS.
5. MARINE.	20. MUSEES D'ART MOD.	34. LE BATIMENT.
6. SECT. ETRANGERES.	21. CENTRE DES METIERS.	35. PALAIS DU FROID.
7. TROCADERO.	22. AGRICULTURE.	36. MAISON DU TRAVAIL.
8. TRAVAUX PUBLICS.	23. TOUR, THERMALISME.	37. ANC. COMBATTANTS.
9. JOUETS.	24. SECURITE.	38. PAVILLON des SALONS.
10. GARDERIE D'ENFANTS	25. ARTS GRAPHIQUES	39. TRANSPORT (Air-Rail).
11. DIFFUSION ARTISTIQUE	ET PLASTIQUES	40. ATTRACTIONS.
ET TECHNIQUE.	26. FERRONNERIE,	41. MARINE MARCHANDE.
12. PUBLICITE.	BRONZES, METAUX.	42. PHARE.
13. ALIMENTATION.	27. ARCHITECTES DIP. du G ^l .	43. PALAIS DE LA RADIO.
14. CONCESSIONS.	28. CONCESS. SCIENTIFIQ.	44. QUESTIONS SOCIALES.
15. ENSEIGNEMENT.	29. SECTION DES JARDINS.	45. PAVILLON des LOUVRIS.

L'EXPOSITION INTERNATIONALE 1937

vzeliť nátiere' dofléni' obraz.

Dobrá výhledová pohľad na 40 ff. Kriem náier, rapijn nálekem, náno Kriem!
andane, i Krijin' chlebo s pránitým ovocím posolen kover kavy a mleka.

Platin sa ná 120 ml !! a dale nakon dobi' atale kutyri' lezy, v alaji' jabloni'!

Práve Kolyi si chci Kupit náro k obedu, maji náde raner dle náiser' od 1/2 t 1/2 2

Dojždím k večeru do Hallu. Je neděle, starobylé krásné město se zaplňuje
 frapou. U kostela právě skončí nějaké slavnostní huy. Heřberg se v čemě
 vysoké věži. Pohládají mne za Angličana, když řeknu, že jsem Čech-
 slovak nem' Heibergvater o mlie měně púnostněji. Jele se večer na
 pohledku města, jsem ale trochu unaven a hladov, a proto raději
 odcházím s plnou náručí jídla nahoru do věže; uťadne mi cesta chleba
 sestupující dříve mi jež s níměvem poda. Stívám se roku věže, veliký
 malý frator mi pánka nad hlavou, město se noú v temnotě, tu tam
 vyskakuji se stěti spíatých stích silub' čtverechy skýjel. Mohutná
 silueta kostela s velikým schodištěm věnoch' uportied. Sincemz vhaží
 spodní světlo do koun zelených stromů. Ulicem prochází četa pístů
 a hubůk v středních krajích, usívám se radobu jezích vedajících se
 hubůk a am' púelvod osazenost z pohledly mine nepobud. Ráno
 porpavím se spávcem noclehány o mlie a valce a zomáti' náoch, púelbládn' nem
 měholik českých věnoam' v fanětm' knise, a paaavarenav ještě měholik
 dojím se Stuttgart, velkého moderního města, s promenádou koncertem na

EVROPA.

1 : 22,750.000

Na mapě 10.000 km² - 1 čtvereční km.
značí ve skutečnosti 10.000 km² - 1 čtvereční km.

Podoba: 8 dní, 40 milin, 700 km
Hloubka: 14 dní, 200 litr, 950 km
Francie: 16 dní, 300 litr, 1250 km
Německo: 4 dní, 8 mil, 550 km

4 státy 42 dní, 980 litr, 3460 km

10.VII - 21.VIII 37
V. Krieger
S. Beneš
K. Knecht

Narys Průzumnové
cesty do Francie.
r. 1937.

Uzdání, 980 Kč 3500 Km.

PASSKONTROLLE
E 15. JUL. 1937 A
HANGENSTEIN

Quart. Grenzkontrollpost
STEINPASS - BALZGL
15 JUL. 1937.
EINREISE

Grenzbescheinigung
ungültig

COMMISSARIAT SPECIAL
MÉDICAL
27 JUL. 1937
ENTRÉE

Commissariat Spécial
PONTS DU RHIN
1 3. AOÛT 37 S
1 | STRASBOURG

1937
ENTRÉE

Slunci a obzoru

Vratislav Krainer

Deník z putování Evropou na kole v létě 1937

K vydání připravila Jana Počtová

Seznam věcí.

1 Kolo "Direkt", s Intilkan, dynamem, reflektorem, cokolovem.
~~Seznam věcí.~~

1 Špací pytel + 10 klobáček.

1 Kufřík + ~~rozková~~ ~~plastika~~.

1 Boty kůže + 1 ~~ponožky~~ + 2 šněle + 1 pále ponožky.

1 Ponožky + 2 tenisky. 2 1 tenisky.

1 Tričko, 2 košile + nepromokavá bunda.

5 Kaban'ko + 1 svetr. + mydlo - ~~zámek~~ - Kuchě na ořechy.

1 Rubanice, byle, cepička. ~~byle proti~~ ~~prachu~~

1 Vlasťka + 1 šněl + 1 šněl + 1 holina přístroj.

1 Getermická + 1 galk. + tužka - ~~galky~~ - 6 ~~zápis.~~ ~~ky~~.

1 Původa k Prazi, Půvické špag. + Plátno ~~tanče~~.

1 ~~Plátno~~ + ~~tanče~~ + ~~mir~~ + ~~špag.~~ ~~tanče~~.

2 Legitimace, - dopis - papety - ~~první~~ ~~potrava~~ - 2 tužky - ~~pas~~ - ~~tanče~~.

60 Kč, 30 šilinků, 200 šněl, 4 50 šnělů ~~šněl~~. ~~šněl~~.

~~5 - 60 Kč~~

330 Kč

1. strana.

V Praze XIV. 9. VIII. 37.

3500.-- km.
1000.-- 1/2
42.-- dní.

J.M. Krat. Krainer

ČSR.	11. VIII. 37.
Polonie	17. VIII. 37.
Itálie	27. VIII. 37.
Českoslo	13. VIII. 37.
Německo	19. VIII. 37.
ČSR.	

450

Deník mého dědečka Vratislava Krainera bych ráda věnovala mému synovi Matoušovi, jeho pravnučkovi, s přáním, aby v životě zažíval podobná dobrodružství se šťastnými konci ve svobodném světě.

Jana Počtová
říjen 2024

Předmluva

Deník mého dědečka jsem poprvé otevřela až poté, co odešel. Babička mi ho předala jen tak, mimoděk, že by mě to mohlo zajímat. Čist tuhle knihu, když děda ještě žil! Měla bych spoustu, spoustu otázek. Ale takhle už to s lidmi, kteří odcházejí, bývá. Nikdy o nich nezjistíte dost. Od prvního okamžiku jsem věděla, že držím v ruce poklad. Díky dědovu deníku ke mně přišla dávno ztracená rodinná historie, která měla svoje vlastní kouzlo. Jakousi zapomenutou romantiku se slovními obraty, jež dnes působí už téměř archaicky. To vše v porovnání se současností ve mně vyvolávalo pocit obrovského kontrastu. Uplynulo jen něco málo přes osmdesát let — a co všechno je jinak. Přesto je pro mě téma deníku z roku 1937 univerzální. Touha člověka po volnosti. V celém příběhu se právě princip svobody stal tím nejdůležitějším.

Dvaadvacátý den, tři tisíce pět set kilometrů. Rok 1937. Vratislavu Krainerovi je dvaadvacet let a s obrovskou touhou, naivitou a silou mládí se na kole vydává zažít dobrodružství a poznat svět. Projíždí Rakouskem, Německem, Itálií a Francií. Cíl cesty je jasný — Paříž a mezinárodní výstava umění a techniky v moderním životě. Příklad sjednocené Evropy, sjednoceného světa. Cílem Expa je ukázat, že technologie a umění nestojí proti sobě a že jejich svazek je nezbytný. Krása a užitečnost by měly být neoddělitelně spjaty. Zároveň, v souvislosti s mezinárodním politickým napětím, výstava podporuje to nejdůležitější — mír. Sen o lepším budoucím světě, o nových možnostech, o pokroku vědy a kultury.

Svým rodičům Vratislav argumentuje, že si alespoň procvičí svou už tak dobrou němčinu a o něco horší francouzštinu. Navíc to budou možná poslední prázdniny, protože s koncem

studia, povinnou vojenskou službou a nástupem do práce se tato šance už nemusí vícekrát opakovat. V tu dobu zatím on, ale ani jeho rodiče netuší, že podobná cesta za jejich života nebude opakovatelná už nikdy. A to z úplně jiných důvodů. V březnu roku 1938 přestane existovat Rakousko. V září 1938 přijde Československo po mnichovské dohodě o svá pohraniční území. V březnu 1939 už nebude existovat ani Československo, které se promění v samostatný Slovenský stát a Hitlerovým Německem okupovaný protektorát Čechy a Morava. Nejpodstatnější změna ovšem přijde v září roku 1939. Vypukne druhá světová válka. A po ní už nic nebude jako dřív. Mezi Československem a západním světem se zatáhne železná opona a cestování a poznávání světa se stane pro obyčejného člověka z východní Evropy téměř nemožným.

Vratislav se ale naštěstí na svou cestu vydává a díky tomu dnes držíme v ruce tento deník, který si po celou dobu pečlivě sepisuje. Do detailu propracovaný, téměř až umělecký artefakt plný emocí, dobrodružství, historických reálií měnící se Evropy z pohledu kluka, který poprvé překračuje hranice své země a poprvé vidí svět na vlastní oči. Zápisky postupně odkrývají svět, který již dávno zanikl. Přenáší nás do míst, kde copaté holky v krojích jezdí na kole, kde babky v šátcích zpívají nad tupláky piva, kde sedláci pocestným nabízejí sklenice čerstvě nadojeného mléka a unavení rybáři utíkají před bouří do své dřevěné boudy. Spí se v senicích nebo na plážích Azurového pobřeží, pozorují se rybáři sušící síť uprostřed náměstí v Marseille a vše je tak trochu bezstarostné, nové, osvěžující. Vratislav navštěvuje katedrály, muzea, opery či biografy a poprvé, úplně poprvé v životě, se koupe v moři. Je opravdu slané.

Zápisky pojmenované *Slunci a obzoru* ukazují svět očima mladého člověka. Zobrazují všední, a přesto zajímavé a barvitě detaily, které v učebnicích většinou chybí. Jsou pro nás itinerářem, s nímž je možné se vydat na cestu. Deník jako žánr má sice monologický charakter, ale není výhradně soukromé povahy. Je totiž ze své podstaty určen budoucím čtenářům. Je psán pro nás. A my díky znalosti následných dějinných událostí můžeme v jakési vnitřní lince, pod vznosně a mnohdy i vtípně napsanými příběhy, odhalit ještě něco navíc – šťastnou nevědomost před blížící se katastrofou.

Poučení historií můžeme na onu nevědomost už jen pohlížet s úžasem. Často se říká, že historie se opakuje.

A pokud tehdy byl málokdo schopen z náznaků vyvodit závěry, jsme toho schopni my dnes? Dokážeme vidět, jaké zlo nás obklopuje a kam až může zajít? Ani dnes se stejnou

jistotou nepředpokládáme, že nám něco hrozí. Stejně tak jako Vratislav Krainer šlapající do pedálů po Hitlerstrasse nemohl tušit, že hitlerčáci v Německu nebudou jen „německá záležitost“. Abychom dějinné, politické a jiné události právě jako zlomové vnímali, potřebujeme od nich časový odstup. Jak tedy interpretovat minulost vzhledem k přítomnosti? Do jaké míry se ona minulost v přítomnosti odráží? Deník nám nepředkládá jen hezky napsaný a výtvarně pojatý dobový cestopis, ale i prostor se ptát. *Slunci a obzoru* je příběh jedince v kontextu doby, a povaha oněch zápisků je tedy z podstaty osobní.

Avšak osobní zápisky a osobní vnímání světa přece jen dokážou sdělit něco obecného. Přednost deníku tkví ve Vratislavově schopnosti imaginace, v jeho jedinečném přístupu ke světu a originálním slohu, jakým popisoval své pocity a svět kolem sebe. V přístupu velmi vzdělaného, ale přesto naivního a pedantského kluka, který si vede pečlivé záznamy o tom, kde přespává, kolik ujel kilometrů, kolik ho stála svačina i co cestou všechno spatřil. A tak nevědomky, skrze své dojmy a postřehy, malé a niterné, pro někoho až zdánlivě nepodstatné, vypráví příběh tehdejšího uspořádání světa. Deník dokončuje přesně v den, kdy umírá Tomáš Garrigue Masaryk. Poslední poznámka deníku má tedy symbolický význam a melancholické vyznění. S odstupem času historici v odchodu světově uznávaného prvního československého prezidenta vidí onen definitivní „hřebíček do rakve“ naší mladé, jen devatenáctileté, republiky. Kola dějin se dávají naplno do pohybu, válka je na spadnutí a s ní umírá i sen o lidské významnosti. O pár let později je naše Evropa už definitivně jiná. Československo i celý tzv. východní blok jsou uvrženy do

totality a postupné hospodářské, kulturní i mravní devastace. O to kouzelněji, ale i bolestivěji na nás tento bezstarostný a dobrodružný deník, sepsaný mým dědou – Vratislavem Krainerem – během četby působí.

O mnoho let později, když už byl děda dávno po smrti a deník jsem měla doma, na čestném místě v poličce, ve sto jedna letech odešla i moje babička. Poslední roky, pokaždé když jsem odjížděla na delší dobu mimo domov, pro mě nebyly jednoduché. Při loučení ve dveřích jsem se vždycky ještě naposledy otočila a snažila se zapamatovat si onen výjev před sebou. Babička stojící v setmělé chodbičce s gobelíny na zdech, opřená o chodítko jako nějaký malý hobitek. Nikdy jsem nevěděla, jestli právě tohle není poslední okamžik, kdy ji vidím. Pamatuju si jako dnes, jak spolu sedíme v proutěných vrzajících křeslech před televizí v jejím malém nuselském bytě s krásnou

terasou, kam už několik let nemohla bez pomoci ani vyjít, a povídáme si. Všude voní fialky, které měla tak ráda. Otočila se na mě a řekla, že už by chtěla odejít. Ticho. Neudržela jsem slzy a zeptala se proč? Zase se odmlčela, odvrátila se ode mě, chvílku přemýšlela, otočila se zpátky a řekla, že už je tu přece úplně zbytečná.

Ale kdo je tady z hlediska dějin opravdu podstatný? Kdo je pro chod světa nepostradatelný? Pro mnohé bude triviální třeba i tenhle dědův deník. Proč by se měl kdokoliv zajímat o příběh neznámého kluka, kterého znalo jen malé, úzké rodinné společenství? Jenže jak všichni víme, možná právě tato malá uskupení tvoří střípky velkých dějin. Je tedy možné skrze tuto drobnou, malou cestu napříč Evropou roku 1937 poznat svět? Poznat člověka? Skrze životy obyčejných lidí zjišťujeme, jak dříve žili, jak přemýšleli, co mohli, co nemohli. Historie se tedy odráží v jedinci a skrze jedince jsme schopni historii číst. Jako obyčejní lidé jsme zároveň schopni se identifikovat spíše s těmito skromnými příběhy než s životy „velkých osobností“, které hýbaly dějinami. Kdo tedy byl můj děda?

Dnes, téměř po dvaceti letech, jsou vzpomínky, pár fotografií a deník to jediné, co mi po něm zůstalo. Vím, že byl náruživý sportovec, cyklista, řidič mopedu, neúnavný turista, knihovník a později zapálený student práv. Jeho rodina vlastnila půjčovnu knih a knihkupectví na náměstí Bratří Synků v pražských Nuslích, které jim později komunisté sebrali. Pradědeček vydával knížky a byl spolužák budoucího prezidenta Edvarda Beneše a prababička pracovala v obchodě a starala se o děti. Později vychovávala do věku šesti let i moji maminku. Babičku děda potkal hned

zkraje války. Seznámili se jednoho horkého léta na knihovnickém kurzu u Pardubic, odkud babička pocházela. Na týdenním kurzu, kde se jen nesměle oťukávali, si ho babička podle svých slov všimla až v posledních dnech. Na druhé setkání za ní přijel na kole a seznámil se s její rodinou, potřetí s sebou na návštěvu přivezl svou maminku, aby sňatek formálně odsouhlasila. Čtvrté setkání bylo u oltáře. Mezitím si napsali asi stovku milostných dopisů. Zůstali spolu celý život. Dva roky předtím, než se rozhodli spolu žít „až na věky“, podnikl děda svou výpravu. Ani v pozdějších letech jeho cestovní entuziasmus neopadl. Babičku donutil jet na dovolenou do Bulharska

na skútru a ona pak celý týden u moře bojovala s bolestí zad. Poté si umanol stát se horolezcem a naplánoval výpravu na Elbrus. Kvůli počasí ho nakonec nezdolal, a ještě k tomu na zpáteční cestě zkolaboval. Když mu táhlo na šedesát,